

KRITIKA

Do skrajnosti zaostrena klinična slika

Gregor Butala

Prva slovenska uprizoritev drame *Zabava za Borisa* pušča mešane občutke: na eni strani je **Thomas Bernhard** vsekakor avtor, ki ga je iz več razlogov smiselno in nujno uprizarjati, toda po drugi strani se ob predstavi nehote vprašamo, ali je bil ta redkeje uprizarjani Bernhardov dramski prvenec v tem pogledu zares najbolj primerna izbira. Za postavitev v režiji **Snežane Trišić** in dramaturgiji **Marinke Poštrak** se namreč zazdi, da s pretirano nazornim poantiranjem na nekam paradoksalen način otopi ostrino osnovnega sporočila ter poudari nekatere šibkejšje plasti predloge (besedilo je prevedel **Jani Virk**), zaradi česar je končni vtis bolj mlačen, kot bi (morda) lahko bil.

Obetaven začetek igre ponudi prepoznavno bernhardovsko situacijo: vdova poznih srednjih let, ki je v nesreči izgubila moža in noge (**Darja Reichman**), ohranila pa bogastvo in vpliv, z oblastnimi kapricami in zlobnimi opazkami na vse mogoče načine ponižuje pomočnico Johanno (igra jo **Vesna Slapar**); ta molče prenaša tako žalitve kot samovšečna razpredanja gospodarice ter vdano izpolnjuje še tako nesmiselne ukaze. Pri oblikovanju jedke podobe mučnega vsakdanjika, v katerega sta (kljub neenakemu razmerju moči) brezizhodno ujeta oba lika, sta igralki res izvrstni: na voziček prikovana Reichmanova spretno krmari skozi gosto gmoto besedila ter med pomerjanjem rokavic in klobukov (status določujočo kostumografijo je zasnovala **Marina Sremac**) prehaja med ležernimi modrovanji, ciničnimi komentarji in samopomilovanjem, medtem pa strelja s pomenljivimi pogledi; in čeprav se Johanna oglasi le občasno in na kratko, jo naredi **Vesna Slapar** – z zakrčeno in vseskozi nesproščeno držo, bolečine polnim izrazom, raz-

draženo hojo – prav enako zgovorno, kot je njena oskrbovanka. Njuno bivanjsko utesnjenost in nemoč izstopa podčrtuje še ogoljena scenografija **Branka Hojnika**, ki s sobo, postavljeno na rob izpraznjenega odra, nakazuje vso duševno bedo znotraj (zlate) kletke. Še bolj dokončno se sebična »dobrodelnost« vase zaverovane protagonistke razgali, ko se v namišljeno plemeniti gesti odloči za poroko z ravno tako pohabljenim Borisom (**Simon Šerbinek** k. g.), ki tako postane nov objekt njenega izživljanja.

Bernhardovi namigi so sicer večplastni, toda hkrati dovolj neposredni: telesni hendikep je tu predvsem prisposoda čustvene pohabljenosti, širše gledano tudi »invalidnosti« družbe same; v vzvišenem liku »dobrotnice«, ki se za ples obleče v kraljico, svoji strežnici pa nameni prašičji kostum, tudi ni težko prepoznati večne tarče avtorjevih kritik, avstrijske države ter njene domnevne kultiviranosti, kjer se pod zloščeno glazuro razkriva vsakovrstno nasilje. Vse to Bernhard nadgradi z ironičnim prizorom (spodletele) zabave za Borisov rojstni dan, na katero so povabljeni njegovi nekdanji sostanovanci iz zavetišča za brezdomne pohabljenice – ti so čudaški, neotesani, celo nekam uporniški, toda volje, da bi spremenili razmere, v katere so ujeti, v resnici nimajo; za »revolucijo« jim ne manjkajo le noge, med seboj preigravajo enake igre moči kot okolje, ki jih je izvrglo (kot bolj celostna velja tu velja omeniti igralska prispevka **Boruta Veselka** in gosta **Braneta Grubarja**). Toda če predstava v prvem delu z nadzorovano natančnostjo zariše otopelo neznanost »normalnosti«, ki pronica tudi v dvorano, se z grotesknim veseljačenjem (ter šablonskim iztekom) vzdušje v resnici zmehča nekam proti neobvezni metaforiki »norišnične drame«, kjer človeške bližine ne pričakuje nihče več. x

ODER

Thomas Bernhard: Zabava za Borisa Režija **Snežana Trišić**Prešernovo gledališče **Kranj**

in Mestno gledališče Ptuj

Značilni bernhardovski »trikotnik« v prvi slovenski uprizoritvi drame Zabava za Borisa: **Darja Reichman** (Dobra), **Vesna Slapar** (Johanna) in Simon Šerbinek kot Boris **Nada Žgank**